

NA STRÁŽ

Casopis věnovaný vnitřním otázkám československého vojska.

Z posledních dnů.

Nejsem sice dnes příslušníkem 2. pluku, ale jsem z těch, kteří přinesli plukovní prapor, kteří jej se slzami v očích u Kovelu líbali a naň přísahali. Sloužil jsem u pluku více jak tři roky. Tři roky je dosti dlouhá doba a dojmy, které se vryly za ten čas do srdce, lze těžko smazat. Proto, když jsem se dozvěděl, že 2. pluk pořádá schůzi, šel jsem tam.

„Co je v druhém pluku?“ — „Ale buntují se zase“, zaslechl jsem cestou. —

V přeplněném divadle objevil se poslanec Krejčí. Nevím, proč mi tento člověk tak připomíná p. f. Masaryka. Při jeho objevení vzpomněl jsem si maně na podobný „bunt“ po zborovské bitvě v Novoselici. Tehdy přijel k našemu pluku prof. Masaryk. Sepsal jsme všechny stížnosti, zvolili řečníka a šli do zahrady, kde byl společný oběd. Zatím scházeli se zde ostatní hoši. Prostřednictvím prof. Maxy jsme požádali prof. Masaryka, aby přišel mezi nás. Přišel. Zaspívali jsme mu dvě slovenské písničky a předložili své stížnosti. Chtěli jsme původně mluvit s ním v uzavřené místnosti, ale sešlo s toho a bylo také lépe mluvit upřímně, otevřeně. Kolem nás sešel se takřka celý pluk. Prof. Masaryk přečetl naše stížnosti a hned na ně odpovídal: ano — ne: Těch „ne“ bylo více. Bratři stáli zde klidně a čekali jeho rozhodnutí. A když toto vyšlo z jeho úst, bylo pro všechny směřodátným, třeba že jsme očekávali něco zcela jiného. Ty jeho „ne“ se nám zařezávaly hluboko do duše, ale byli jsme odhodláni přinášeti oběti a podříditi jsme se. Podřídili jsme se jeho vedení, věřili jsme a tato víra, víra pevná přinesla vítězství.

A dnes? — To nejsou již nadšení a věřící hoši z doby zborovské. Pokřikují na člověka vyslaného sem naší vládou, přerývají jeho řeč a snad si ani neuvědomují, že jej urážejí. Proč? Nesmýslí snad s nimi dobře ten, kterého vyslal sám prezident Masaryk, člověk zasloužilý, sešedivělý v práci pro socialismus? Lidé říkající o sobě, že

jsou demokraté a že chtějí svobodu, nedovedou klidně vyslechnouti člověka, který chce s nimi mluvit klidně, upřímně, otevřeně, ale lomozi, blučí a když jedná něco křikne, opakuje to za ním celé shromáždění. Proč?

Za vážným, starým vůdcem poselstva stojí jakýsi bledý, vysoký mladík a nervosně dává do sálu znamení. Je to starý známý Lojza! A když se ujímá tento mladík slova a mluví o padlých spolubratřích zde na Rusi, o obětech, kterých jsme již dost přinesli, chce se mi plakat.

Lojziku, kolikrát jsi nám ty pomáhal v boji? Proč jsi nám utekl od Simbirsku, kde hrdinně padl Eman Reinhart? Proč jsi se potom odřekl jíti do boje vůbec? Nebyly to důvody politické — byla to zbabělost! A ty dnes mluvíš o padlých a obětech? Ti padlí tě odsuzovali a mezitím co? oni hrdinně umírali, co jiní přetíženi službou až k umlčení tě proklínali, ty's se v těpluše smál. Ty nemáš práva mluvit o padlých a obětech! Házeti dnes leská hesla mezi vojáky není vůbec hrdinstvím, spíše naopak. Přijde-li kdy k boji, ty v něm jistě nebuděš, ty dovedeš snad nelegicky mluvit, ale nic více. Jsi smutným hrdinou! —

Po ukončené schůzi zašel jsem se známými k „strýčkovi“ na kávu. Rozebírali jsme zde v malém kroužku stížnosti a stěscky bratři.

„Proč nepustí Havlíčka a Zaerala, kteří šli na sjezd proti své vůli a které máme jako pořádné lidi?“ zeptal se jeden ze 4. roty.

„Zuám je“, řekl jsem „a vím, že nebudou odsouzeni. Kdo je souzen, nemusí býti ještě odsouzen.“

„Oni by neměli být vůbec souzeni.“

„Jak to? Souzen může býti každý, nevyjímaje vůbec nikoho. Jako demokraté víme, že ve svobodné republice jsou si všichni občané rovni, že zde není privilegií pro nikoho. To bylo jen ve starém Rakonsku.“

„Podle usnesení I. sjezdu mají však imunitu.“

„Podle zákonů, platných v naší republice, dle nichž se musíme i my vždycky řídit, nepořádá vojsko sjezdy (to bylo možným, ba nutným tehdy, dokud náš národ nemohl svobodně projevit své vůle), nýbrž řídí se usneseními sněmu resp. vlády Českosl. republiky. My, kteří jsme dnes (a nebo máme být) pravidelnou armádou naší republiky, musíme se dle těchto zákonů řídit.“

„My jsme ale dobrovolci.“

„Ano. Jsme dobrovolci proto, že jsme vstoupili do vojska dobrovolně. To nám nikdo nevezme. To však neznamená, že můžeme ve vojsku dělat, co chceme, kdy a jak chceme. Podříditi se předpisům ve vojsku musí každý, i dobrovolci. Tím více musíme se podříditi vůli národa projevené naší vládou.“

„Co tedy bude s delegáty?“

„Co by s nimi bylo,“ vykřikl jakýsi bratr menší postavy, „když mne trestali za to, že jsem nechtěl jíti na službu, musí zavřít i je, že neposlechli rozkazu. Jaký by to byl pořádek a spravedlnost?“

„Pak ale musí zavřít nás všechny; volili jsme je a musíme za nimi stát.“

„Když jste je posílali na sjezd, neřikal jim jistě nikdo z nás, aby provedli věc, již by uškodili naší dobré pověsti a tím nám všem. Posíláme-li delegáty, dáváme jim vždy jisté direktivy, dle nichž se tito musí řídit. Neřídí-li se jimi, není nikdo povinen za nimi stát. V našem případě delegáti zneužili důvěry vojáků, učinili to, k čemu jim vojsko (aspoň ne většina) nedalo svolení. Ostatně není rozumným, dělati pro jednu ostudu ještě druhou.“

„Naše vedení mohlo jíti na kompromis a povoliti.“

„Sám jsem se z počátku domníval. Ale v čem by mělo povoliti? Snad povoliti sjezd, který byl zrušen ministrem Československé republiky? Měl k tomu zde na Rusi vůbec někdo práva?“

„Ministr zrušil sjezd, protože byl špatně informován.“

„To není pravda. Připusťme však, že by to byla pravda — ztrácí tím snad rozkaz, podepsaný ministrem platnost? Ne. Rozkaz by ztratil platnost jen tehdy, kdyby jej ministr vojenství (tedy dnes min. nár. obrány Klifač) sám zrušil. To však dosud neučinil a proto rozkaz zůstává v platnosti.“

„Máme tedy dál trpět?“

„Myslíš, že budou-li ve vojsku nepořádky, budou-li propuštěni delegáti, aniž by jejich věc prošla příslušnými soudními instancemi, zpět do častí, zvoleny komitety atd., že tím se postavení vojska zlepší — že potom již

nebudeme trpět? Co tím získáme my, vojáci, a naše republika?“

„Tedy stále oběti!“

„Ano, další oběti! Velikých obětí a sebezapření bylo třeba k tomu, aby byla naše země svob. dnou republikou. K vybudování a zachování této republiky je však třeba obětí daleko větších. Především klid a práce. To řekl sám prezident Masaryk. Dokud jsme zde v Rusku, musíme být jednotní. Vyžadují toho poměry. Nás se dosud bojí, poněvadž jsme jednotní a proto silní. Budou-li však do našeho vojska vnášeny nesváry, bude toto vojsko všem nepřátelům, jichž zde máme více než dosti, prostě směšným.“

Rozloučil jsem se s hochy upřímně. Zvali mne, abych přišel častěji a já slíbil, že přijdu. Nebyli to již ti hoši z přednášky, ale jiní, klidnější a přemýšlejší. Cítil jsem, že je mám rád více než kdy před tím a za to tím více odporu cítím k tomu, kdo těžké postavení jejich štváním a demagogii ještě více zhoršuje.

Vladimír Rouba'.

Z dopisů vojáků.

Před časem objevil se v „Československém Denníku“ článek otištěný z „Nár. Listů“ a nadepsaný: „Osvětová a mravní výchova vojska ve vlasti“. Je v něm dokazována důležitost vzdělávací a výchovné činnosti ve vojsku. Mezi jiným pisatel článku praví o nás: „U legii jen soustavným a neúnavným poučováním dosáhlo se vzorné kázně“. Po přečtení této věty se jistě velká většina čtenářů pozastavila nad její pravdivostí a přemýšlela o ní. Doma máme vojsko, které se začalo teprve nedávno formovat a již čteme, že vzdělávání vojáků má pro stát nesmírnou důležitost. Nesmíme nikdy zapomínati, že titíž lidé, kteří jsou dnes ještě vojáky, budou zítra, neb aspoň v blízkém budoucnu svobodnými občany republiky a budou tvořiti dosti značné procento jejich příslušníků. Tyto občany máme ještě dnes pohromadě a kdykoliv k nim můžeme promluvit a to k velkému množství najednou. Zítra možná se již rozejdou po domovech a pak bude státi mnohem více námahy to, co by se dalo ještě dnes zcela snadně provést. Doma přirozeně je mnohem více sil a dobrých sil k dispozici a proto bylo tam započato poměrně velmi brzo a doufám, že výsledek bude vždy dobrý.

Nyní si položíme otázku, kolik jsme my učinili pro vzdělání a výchovu našeho vojska na Rusi? Buďme vždy i sami k sobě

upřimní a musíme pak říci: Velmi málo. Přiznávám, že by mi někdo mohl vytknouti, že se velice pěkně o něčem píše, ale hůře je vše prováděti. Víím, co by se dalo udělat a kolik provéstí se vůbec nedá. Jsem v našem vojsku dosti dlouho a znám dosti dobře naše poměry. Překážky v práci jsou značné, ale při dobré vůli dostatečného množství jednotlivců a hlavně rozhodujících činitelů by se mnohé překážky daly snadno odstranit. A myslím, že by bylo již nanejvýš na čase, aby alespoň na tu třeba snad již krátkou dobu se učinily nějaké kroky k práci. V každé, byť i sebe menší zprávičce z domova o nás čteme, jaké naděje v nás klade národ doma. Kládí v nás naději ve válce, naději v náš vítězný boj národ doma žil a my jsme ho také v nadějích jeho nezklamali, a proto nesmíme ho zklamati ani v dnešních jeho nadějích, kladejších v nás.

První podmínkou musí býti, abychom přišli domů jako ukázněný celek. Jest bezesporné, že zkušenosti, nabyté námi během ruské revoluce značně mohou přispěti k zachování klidu a pořádku v naší mladé republice. To všechno však nestačí. Národ žádá od nás více. My musíme přinést s sebou to, čeho se nám zde dosti nedostává, t. j. lásku k práci. Jen si vzpomeňme, jak postupně této lásky u nás ubývalo a dnes jí již u mnohých velmi málo zůstalo. Vzpomeňme na Ukrajinu, tam jsme neznali dne ani noci, každý měl určenou nějakou práci, kterou konal rád a nikdy se neptal, co mu za to kdo zaplatí, jako tomu někdy bývá dnes, že bychom chtěli mít zaplacený téměř každý krok, každou minutu práce. Představme si, že bychom v takovém stavu a s touž nechtí k práci přijeli domů. Co by to znamenalo pro naši mladou republiku? Republika potřebuje lidí obětavých, neboť ona jen obětmi byla vydobyta a jen zase obětmi všech občanů bez rozdílu tříd a hodností může býti udržena. Představme si učitele, který měl 75 K měsíčního služného. Kde by byl asi dnes náš národ, kdyby byla jen povinnost učitelstva vykonala za měsíc práce jen za těch 75 K dle tehdejší ceny práce. A tak tomu bylo i u mnoha jiných povolání.

Věřím, že v naší republice budou poměry lepší než ve starém Rakousku, ale také si nemůžeme představovati vše v různých barvách. Republika je mladá a její vláda (ať je jakákoliv) nemůže vyhověti požadavkům všech tříd a dokonce ne všech jednotlivců. Proto musíme býti připraveni i na ty nejhorší poměry.

Z těchto zlých poměrů můžeme pak vyváznouti jen prací, a proto musíme jí již zde zvykati.

Vybízím proto všecny bratry dobré vůle, aby jak jen mohou zaměstnávali se nejen tělesnou, ale hlavně duševní práci starali se rozšířiti svůj obzor. V tom směru bylo u nás doma málo vykonáno a nějaké organizované činnosti nebylo takřka vůbec. Bylo by záhodno, aby také vrchním vedením byly podniknuty patřičné kroky a hlavně bři důstojníci aby nezapomínali, že československý důstojník musí býti nejen vojákem, ale ještě více vychovatelem podřízených vojáků. Ne potřebujeme snad nějakých slavnostních řečníků, ale potřebujeme lidí zkušených, kterým by vojáci rozuměli a kteří by také jim rozuměli. Takoví lidé zde jsou, ale musí jim býti dána možnost organizované a plánované práce, která jen při jednotném vedení v celém vojsku může mít dobrý výsledek.

S. E.

P o z n á m k a r e d a k c e. Připojujice se plně k tomuto dopisu rád bychom jen zdůraznili, že v tom směru musí pracovati hlavně osvětové kroužky v částech pořádním přednášek, kursů a p. a za tím účelem musí býti stále v těsném kontaktu s osvětovou částí Informačně-osvětového odboru. V tom směru nepracuje se dosti organizovaně a nevyužívá se všech příležitostí a možností. Tak na př. my jsme v Sibíři, bojovali jsme v ní, osvobodili jsme ji a až jednou budeme mít o ní vyprávět něco ze zeměpisu, národopisu a pod., nebudeme o ní vědět nic. Takové přednášky o Sibíři je možno uspořádat i v takových místech, kde jsou naši bratři hodně vázání službou na trati a budou jistě zajímavé. Přednášeči, nejsou-li u nás, dají se získat v ruských kruzích. Osvětové kroužky musí také pečovat o pěstování sportu (pořádáním závodů bruslařských, lyžařských, v saňkování), jak už někde začali (7. pluk). Podporuje se tím pohyblivost a pohyblivý člověk pracuje rád a s chutí. O možnosti práce netřeba se příliš šířiti. Kdo má chuť a schopnosti, najde možnost práce vždycky.

Z vlasti

Otiskujeme z Modráčkových „Socialistických Listů“ tento přečtený dopis vojáka s vynecháním slov, jež by mohla býti vykládána jako stranický útok: Soudruzi, zasílám Vám jménem veškerých stoupenců a příznivců vřelý pozdrav ze Ziliny na Slovensku S dychtivostí a sympatiemi sledujeme Váš nerovný zápas . . . a jest našim

nejvřelejším přáním, abyste jej vedli neohroženě do všech důsledků, nebť boj proti bolševictví musí být veden plánovitě a s vehemencí. Neb bolševictvím, jak jest propagováno jest možno uvrhnouti veškerý národ a hlavně massy drobného lidu do neodvratné záhuby, a dělnictvo musí být na stráži při každé příležitosti, neb ono má být bromosvodem a připravovat snad převrat. K tomu se nesmí organizovaný proletariát propůjčit za žádných okolností. Soudruzi, dělníci, dělnice a vojini, dnes je naší svatou povinností hájiti vydobytá nám práva a svobodu za každých okolností a všemi prostředky tak, že to, co krvavě a s naší největší obětavostí bylo vydobyto, musí být alespoň tak svatým, jako křesťanům evangelium.

Dnes jest třeba hájit hranice proti sveršepému nepříteli jak maďarskému, tak německému a žel i polskému. Oni právě na to čekají, aby mezi český národ a hlavně mezi proletariát vnikla myšlenka diktátorská a s politováním musíme želeť toho, že právě naši přední bojovníci sedli na tuto vějíčku a propagují ji mezi soc. dem. dělnictvem. Dnes je, soudruzi, svatou Vaší povinností, postavit se do jednoho muže proti rozvratu, totiž v tom smyslu, jak se dnes propaguje.

Když mezi vás přijde takový boševik, vyslechněte jeho názory, ale hned mu dejte patřičnou odpověď. Dnes, přátelé, se blíží den odplaty a máme tu možnost s každým sůdťovat, totiž den obecních voleb, zde právě máte zbraň, kterou vám nemůže žádný vyrvat. S hlasovacím lístkem provedete tu největší revoluci a nepotřebujete žádných bolševiků, ti ať si zůstanou kde jsou, neboť nepotřebujeme jejich pomocné ruky. Co nás, vojínů, se týká, vykonáme svou povinnost. Bolševické myšlenky nedovolili bychom zapustiti kořeny v naší českoslov. armádě a přejeme si, abyste následovali těch, kteří se rázně postavili proti těm, kteří chtějí připraviti národ náš na pokraj záhuby. My, vojini, se pak postavíme do jednoho šiku s vámi na obhájení naší samostatnosti, neb dnes je třeba, aby každý upřímný Čech, ať je v kterékoliv straně, hájil upřímně svoji svobodu a samostatnost.

Se soudružským pozdravem „Na zdar!“
Josef Koa, t. č. dobrovolc IV. pěší polní brigády. Žilina, Slovensko.

Z dopisu sestry bra O. Blechy:

„Jenom je zapotřebí, aby se životní poměry zde zlepšily, neb jsme nedostatku zažili již dost a dost, což se nedá ani povídat. Doufáme však pevně, že se časem v nynějším

naší republice vše obrátí k lepšímu, ovšem, jestli si lid sám zas všechno nepokazí. Neb chce každý takový hlupec, kterých je tu mnoho, aby obratem ruky bylo v naší republice všeho blaha, jako bylo před válkou, což ovšem tak rychle nejde. Časem se jistě vše napraví a jen dej Bůh, by osvitil všem těm vejpáčkům a nespokojencům rozum.“

Drobnosti.

Dodatkem. K žádosti velitele 2. pluku bra podpl. Hasala doplňujeme referát o událostech ve 2. pluku uveřejněný v minulém čísle našeho listu tím, že nedovolená schůze dne 11. listopadu byla uspořádána všemi částmi umístěnými v kasárnách bývalého 28. sibiřského stř. pluku a že schůze 12. listopadu sůdšťastnlo se i mnoho jednotlivců různých částí Irkutské posádky. Schůzi 11. listopadu byl přítomen posl. Hilbert a na schůzi 12. listopadu mluvili z vojáků Pazlar a Pustějovský.

Provokace. V sobotu a v neděli rozšířeny byly po trati z Irkutsku do Čaremchova zprávy, že pln. Pavlů a gen Syrový chtěli odejet z Irkutsku. Vojsko prý jim v tom zabránilo a areštovalo je. Všechnu „vládu“ prý vzal do rukou posl. Krejčí. Dále bylo šířeno, že 1. pluk není ve Vladivostoku, jak se prý úředně oznamuje, ale stojí ve Verchně-Udínsku, kde prý ochraňuje trať. Nepotřebujeme snad ani podotýkat, že jsou to pouhé smyšlenky, které mají posloužit k znepokojení našich vojáků. Je však smutné, jak nízkých prostředků užívají někteří naši vlastní lidé, aby dostihli svého nízkého cíle. Buďte opatrní!

Špinavá práce. Máme spolehlivé zprávy, že v těchto dnech byli z Betarajné vysláni k částem na západ i na východ tajní kurýři s prohlášením o znovuzřízení komitátů. Kurýři mají dlati v částech direktivy a zorganizovat tajnou podvratnou činnost. Nemůžeme jnak než apelovat na všechny bratry, jimž není osud vojska lhostejný, aby odhalovali tyto podvratné živly, nevěřili jim a zakřikli je v jejich špinavé práci, která by jistě vedla k rozvratu a zničení našeho vojska jako celku a potom k záhubě všech československých vojáků jednotlivě. K tajné práci nebylo v našem vojsku nikdy nejmenších důvodů a není jich zejména dnes, kdy zastupovává ministrstva národní obrany převzal na sebe socialista-poslanec Keřel.

Z redakce. V příštím čísle přineseme dopis bra Punčocháče a odpověď bra plnomocníka B. Pavlů na tento dopis.

Hlavní název: **Na stráž**

Vydavatel: **Informačně osvětový odbor ministerstva vojenství**

Vydáváno v letech: **1919 - 1920**

Číslo ročníku: **1**

Číslo výtisku: **14**

Datum vydání čísla: **21.11.1919**

Identifikátor ISSN: **2223-0033**

Stránky: **[1], 2, 3, 4**